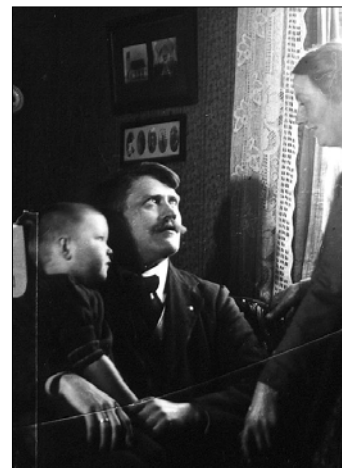

Guldbæk skole

Skrevet 2005 af Poul Christensen og Niels Nørgaard Nielsen

Den gamle Guldbæk skole lå midtvejs mellem Volstrup og Hæsum på Jordemodervej, nuværende Klingerhøjvej 22, og var skole for børnene fra begge byer. Dengang fortsatte Klingerhøjvej i lige linie til Volstrup. Guldbæk skole var ved at være halvgammel, og desuden egentlig et ringe byggeri tilbage fra 1844 med diverse til og ombygninger. Desuden var det til irritation at den lå langt ude på heden mellem Volstrup og Guldbæk. Ikke at der ikke skete noget, i 1890 havde sognerådet lejet et stykke jord på 1000 kvadratalen af Jens P. Pedersen på Møllegårds mark til en gymnastikplads. Det lå lige syd for skolen, og lejen androg 1 kr. årlig, som hvert halve år blev fradraget med 50 øre fra det Jens måtte skylde kommunen i skat. Men skolen var som sagt ikke god nok længere.

På billedet til venstre ses foran den gamle Guldbæk skole lærer Stig Nielsen (1884 – 1963) sammen med sin hustru Astrid (1889 – 1969), der var datter af lærer Jens Sørensen Mark i Øster Hornum. Barnet er Jens Mark Nielsen, der senere blev lærer i Øster Hornum, senere Hæsum og sluttede sit lærerarbejde som ledende skoleinspektør i Støvring kommune frem til 1975. Samme personer på billedet til højre. Lærerne i Guldbæk skole holdt længe. I perioden fra 1864 til 1953 undervistes børnene af nedstående tre herrer. Fra 1953 til skolen lukkede som kommuneskole var Hans Tromborg skolens lærer.

Lærer Nielsen

Lærer i Guldbæk 1864 - 1904

Lærer Vold

Lærer i Guldbæk 1904 - 1910

Lærer Nielsen

Lærer i Guldbæk 1910 - 1953

Allerede i 1892 havde kommunen købt et stykke jord i Guldbæk, velsagtens for at kunne bygge, men først under den første verdenskrig, da konjunkturerne var rimelige, blev der bygget. Af Lars Peter

Madsen i Guldbæk købte man grunden for 200 kr. og folkene i byen havde man spurgt om de ville være med. Det ville man godt. Alt efter hartkornets størrelse blev der tegnet andele i projektet, der svingede fra 40 kr. op til 200 kr. med pant i den enkeltes ejendom. Lodsejerne kunne så afdrage deres gæld over 40 år. I alt satte beboerne 2900 kr. i deres nye skole, mens kommunen betalte resten. De samlede udgifter blev opgjort til 15000 kr.

I december 1915 nedsattes et byggeudvalg med Chr. A. Jensen (Guldbæk) som formand. Da der stadig var tale om en skole for både Guldbæk og Volstrup var de øvrige tre byggeudvalgsmedlemmer fra Volstrup. Byggeudvalget blev bemyndiget til at indkøbe byggematerialer til skolebyggeriet inden yderligere prisstigninger og til at finde en arkitekt. Grunden købte man for 800 kr. af gårdejer Chr. Olesen.

Den kendte arkitekt Hother Paludan blev sat på opgaven. Paludan var kendt på egnen, idet han få år forinden havde leveret tegninger til Godthåb kirke. Paludan leverede den 4. februar en detaljeret beskrivelse af opgaven til entreprenøren, Ernst Jensen i Godthåb. Nu var det et helt anderledes byggeri man fik i Godthåb, Paludan stillede store krav til arbejdet og materialerne, håndstrøgne røde sten, træ af sydsvensk fyr, etc. etc. Det skulle være en førsteklases skole man fik til byen. Paludan leverede også en fin haveplan til glæde for skolelæreren. Tiden var også gunstig, byggestilen med hvide pilastre i hjørnerne var på mode og skilte sig markant ud fra gårdene, som de så ud på landet på den tid.

Den gamle skole forsøgte man at komme af med. Man fik et bud på 2000 kr., men det fandt sognerådet var for lidt, så man forholdt sig afventende. Det endte i øvrigt med at man indrettede huset med to lejligheder, som man lejede ud. Der holdtes licitation og i marts godkendtes bud fra håndværkerne, samtidig med at det bestemte at skolen skulle være færdig til oktober. I juli var der indkommet kommentarer fra skoledirektionen om diverse tilretninger af planerne. Blandt andet om luftåbninger, at latrinerne skulle forsynes med løse tønder og at det ansås for misligt, at afledningen fra pissoirerne tilflød Guldbækken.

Hvorfor skolen blev kalket hvid og hvornår, er det ikke lykkedes at finde ud af. På samme tid blev der nemlig også bygget en skole i Volstrup med samme arkitekt og bygmester, om end skolen der blev en noget mere skræbet model, men med røde håndstrøgne sten og hvide pilastre. Her regnede man nemlig med at det skulle være en ugift lærer man ville ansætte, hvorfor lejligheden ikke behøvede at være nær så stor, hvilket i øvrigt senere gav sognerådet nogle problemer.

Måske spillede det også ind at man allerede havde en lærer siddende ude i den gamle skole, som skulle flytte med ned i byen, når skolen stod færdig. Han var gift, og ham var man glade for i Guldbæk. Det var Stig Nielsen, født 1884, der var kommet til Øster Hornum i 1908, men i 1910 flyttet til Guldbæk gamle skole med sin kone Astrid, en datter af førstelæreren i Øster Hornum, Jens Sørensen Mark. Stig Nielsen var også fra egnen, så han faldt naturligt ind i det lille samfund, der nu pludselig havde fået en meget fin skole i deres midte. Han var en mand med mange interesser, var blandt andet meget tidligt med blandt amatørfotoferne og tog mange billeder fra egnen og af folk. Han var også en meget ivrig jæger, der kunne finde på at lade Astrid overtage undervisningen, dersom han pludselig kunne ane at der ville komme et andetræk. Stig Nielsen virkede frem til 1953, hvor Tromborg trådte til som leder.

På sognerådsmødet 21. februar fremkom udvalget for opførelse af Guldbæk skole med oplysning om forskellige mangler ved opførelse af skolen. Det overlodes fremdeles byggeudvalget på bedste måde ved forhandling med håndværkerne at få skolen færdig snarest muligt.

På den ene eller den anden måde må tingene være klarer, for torsdag den 1. marts 1917 kunne man så holde indvielsesfest i Guldbæk skole med 130 mennesker. Her blev der holdt taler af alle de der nu skal tage sig af den slags. Lørdag den 3. marts blev skolen så taget i brug, og nu havde man en skole for generationer, troede man.

I "Aalborg Venstreblad" 6. marts 1917 kunne man læse:

Guldbæk Skoles Indvielse.

En stor praktisk og smuk ny Skole.

"Skoleindvielsen i Guldbæk i Torsdags formede sig helt igennem som en smuk og stemningsfuld Højtidelighed. Henved 130 Mennesker, hvoraf de fleste var af Sognets beboere, var forsamlede i den ny Skolebygning for at overvære Indvielsen. I den lyse, rummelige Skolestue bød Sogneraadsformanden, Gaardejer Kr. Jensen, Guldbæk, den store forsamling velkommen. Han gav en kort, klar Oversigt over det nu afsluttede Arbejde og gav en Beretning om den økonomiske Side af Sagen. – Derefter holdt Provst Sommer, Gudum, den egentlige Indvielsestale. I et velformet og velholdt Foredrag klarlagde han sin Opfattelse af al Skoleopdragelses Maal. Dette Maal delte Taleren i tre Dele: Bibringelsen af visse almindelige Kundskaber, Opdragelse til Danskhed, til at udfylde Pladsen i Samfundet, og endelig Opdragelsen til Sandhed, til den rette Vurdering, den rette Erkendelse og den rette Tro. Provsten sluttede med at bekende Troen og med Ønsket om at de Mænd, der gennem Tiderne kommer til at virke ved Skolen, maatte blive i Stand til at føre Børnene frem til det, han i sit Foredrag havde kaldt al Skoleopdragelses Maal.

Skolen bygges

Den ny skole

Derefter talte Pastor Kiilerich, Øster Hornum og Lærer Nielsen, Guldbæk. Mellem Talerne blev der sunget flere til Lejligheden udmærket passende Sange. – Efter denne egentlige Indvielse gik de Tilstedeværende omkring og besaa den ny Skole, og sluttelig samledes man om de fælles Kaffeborde.

Den ny Skolebygning i Guldbæk er af særlig Interesse, idet den er Udtryk for en glædelig Udvikling i Synet på Skolen og dens Betydning. Den ny Skole er i sin ydre Fremtoning en værdig Ramme om den Gerning, der skal udøves inden dens fire Vægge. Der er ikke blevet noget sparet ved Opførelsen; alt er udført efter Princippet: Det bedste er ikke for godt. Saavel Sogneraadet som alle Beboere fortjener Anerkendelse for den Enighed, der har været om at faa den ny Skole saa god som mulig, og for den Dygtighed og Præcision, hvormed dette er blevet gennemført. – Den ny Skole er bygget i tre Fløje; Skole, Lærerbygning og Udhus. Alle tre Fløje er gennemført smukke, praktiske og i alle Maader komfortable. Det man særlig lægger Mærke til, er det Hensyn, der overalt er taget til Børnene. Ikke alene opfylder selve Skolestuen alle de Krav, der kan stilles til Hygge, Praktiskhed og Behagelighed; men ogsaa udenfor Skoletiden er der tænkt paa Børnene. Den store, rummelige Opholdsstue er enestaaende, det er kun de færreste Landsbyskoler her hjemme, der har Magen til den. Tegninger og Udkast til Skolen er givet af Hr. Arkitekt Paludan, der assisteret af Arkitekt Hvass har skilt sig fra Arbejdet med overordentlig Dygtighed. og naar Skolen i Guldbæk nu fremtræder som en af Himmerlands smukkeste Skolebygninger, skyldes dette – næst Beboernes Offervillighed og Forstaaelse af Sagen – de to Arkitekters dygtige Arbejde. Ifølge Hr. Kr. Jensens Oplysninger har Skolens Opførelse kostet ca. 15.000 Kr. Lørdag den 3die Marts toges Skolen i Brug."

Fra kommuneskole til friskole

Skolen havde i 1917 kostet Øster Hornum kommune 15.000 kr., og betegnedes med rette som én af Himmerlands mest moderne. Foranlediget af folkeskoleloven fra 1937 besluttede sognerådet i Øster Hornum kommune i midten af 1940'erne, at skolevæsenet skulle centraliseres. I 1947, 1950 og 1953 protesterede beboerne i Guldbæk mod dette. I 1954 forespurgte en kreds af Guldbæk-borgere om de kunne overtage skolebygningerne til friskolebrug, hvis sognerådet fastholdt sin beslutning om nedlæggelse. Sognerådet svarede at de var positive, men ville have bindende tilsagn om beboernes deltagelse i finansieringen af køb og drift. I 1955 byggedes centralskolen i Øster Hornum for børnene i Øster Hornum, Hæsrum og det meste af Volstrup skoledistrikt. I 1959 var skolen i Godthåb færdig og skulle efter sognerådets mening tage sig af børnene fra Godthåb og Guldbæk. Den beslutning blev ikke hilst med glæde fra alle sider, og hovedparten af befolkningen i Guldbæk besluttede at ville betale kommunen 25.000 kr. for at beholde skolen, der omdannedes til den selvejende institution Guldbæk Friskole. Sognerådets udspil var at sælge skolen for ejendomsskyldsværdien 30.000 kr.

Til Aalborg Stiftstidende 4. juni 1959 udtalte uddeler Poul Larsen om elevernes overflytning til Godthåb, at "Det er ikke vor mening. Vi har ca. 97 procent af befolkningen i Guldbæk bag os, når vi ønsker at oprette vor egen friskole. Vi håber at kunne købe den kommunale skole og fortsætte undervisningen her med en ny lærer. Den nuværende lærer Tromborg (1953 – 59) overflyttes til Godthåb. Vi synes, at der er begået forskellige uretfærdigheder overfor os og yderligere vil vi gerne beholde vor egen skole. Blandt andet synes vi ikke om, at børnene herfra ikke skal køres til skolen i Godthåb, mens børnene i centralskolen i Øster Hornum bliver kørt til skole. Det bedste havde været, om man i stedet for de to centralskoler i Godthåb og Øster Hornum havde bygget en stor fælles centralskole for hele kommunen. Det havde løst problemet. Nu, da det ikke er sket, laver vi vore egen skole. I morgen holder vi møde og nedsætter et udvalg, der skal tage sig af sagen."

Til dagbladet Information oplyste uddeler Poul Larsen, at modstanden først og fremmest var begrundet i den ret store afstand mellem Guldbæk og Godthåb. - Der er tre kilometer mellem de to byer, siger han, men vi har børn i Guldbæk skole fra sognets sydøstlige hjørne, der vil faa 6 kilometer til skole hver dag. Dette er for langt efter vor mening, og dertil kommer, at sogneraadet foreløbig har nægtet at godtgøre vore børns kørselspenge, skønt børn fra de to andre nedlagte skoler faar godtgørelse. Maaske har vi et særligt nært forhold til vor skole her i Guldbæk. For 42 aar

siden blev skolen bygget til dels for vore egne midler. Beboerne betalte byggematerialerne og hentede dem selv til byggepladsen. Desuden betyder skolen og læreren en hel del for os her i byen. Vi har derfor undersøgt mulighederne for at oprette en friskole, og jeg tror, der er store muligheder. Vi har regnet ud, at det vil koste forældrene 50 kr. pr. barn pr. aar at holde børnene i friskole, og naar de alligevel skulle betale kørselsudgifterne til Godthåb, er de økonomiske vanskeligheder til at overse. Desuden har vi forhandlet med egnens fire andre friskoler, og vi har planer om i fællesskab at holde en lærer, der kan klare den nye skolelovs krav om udvidet undervisning. Jeg har ogsaa en anelse om, at andre af kommunens beboere vil sende deres børn i friskole, hvis den først oprettes. Her paa stedet er der i hvert fald stor interesse for tanken."

Et par dage efter kunne man modsat i Aalborg Stiftstidende læse om skolekørslen: ”Flere i Guldbæk mener, at sogneraadet ikke vil lade børnene fra Guldbæk køre til centralskolen. - Det er imidlertid forkert, oplyser kommunens skolekommissionsformand, pastor Knud Knudsen. Paa et møde den 15. december i 1954 fremgik det klart, at der ville blive etableret kørsel til centralskolen, hvis skoledirektionen kan godkende det som tilskudsberettiget. Det har ikke været søgt for Guldbæks vedkommende, men flere andre landsbyer i kommunen er bevilget kørsel. Derfor er det udelukkende en formsag ogsaa at skaffe tilskud til kørsel og dermed etablere kørsel for de børn, der bor i Guldbæk”. Beslutningen om skolekørsel til Godthåb konfirmerede sognerådet på et møde 10. juni 1959.

Efterfølgende kunne avisen referere: ”En af grundene til, at sammenholdet kunne manifesteres så effektivt var, at skolen var blevet den traditionelle ramme om kursusvirksomhed, møder og familiesammenkomster i sorg og glæde. Desuden føler de ældste af beboerne særligt for skolen, fordi de selv var med til at køre materialerne sammen, da den opførtes. Det gælder for friskolens formand, gårdejer Jens Dollerup Nielsen, Guldbæk. Som næstformand har han gårdejer Alfred Buus, kasserer er gårdejer Ansgar Munk og de øvrige medlemmer af bestyrelsen skovarbejder Niels P. Nielsen og statshusmand Gudmund Jensen.”

Friskolen antog Agnes og Knud Andersen som lærerpar. De afløstes 1962 af Else og Svend Aage Gindeberg og fra 1981 til 1988 af Børge Thellufsen ledelsen. Fra 1988 til 1993 blev lederposten bestredet af Hans Christian Jessen og siden 1993 har Gitte Landbo stået i spidsen for skolen.

Guldbæk skole set fra børnehøjde

Erling Buus, elev på Guldbæk skole 1952 til 1957 skriver 2005:

Jeg er født 28. april 1945 og boede nabo til Guldbæk skole. Jeg startede i Bette klasse april 1952 ved lærer Stig Nielsen. Vi gik kun i skole om eftermiddagen mens vi gik i Bette klasse de tre første år, hvorefter store klasse gik om formiddagen.

Der er nogen ting som jeg tydeligt husker fra min skoletid, som for eksempel når en elev havde fødselsdag, så læste Bebbe, lærer Stig Nielsen kone, historie for klasse og fødselaren sad oppe ved katederet ved siden af Astrid, som hun rigtigt hed. Alle elever havde fri den 1. oktober, for så skulle Stig Nielsen på jagt. Vi syntes det var så synd for uddelerens Knud, for det var hans fødselsdag, som så måtte fejres en anden dag.

Et år var der mund- og klov-syge over på ”Skovgården” og så måtte Bodil derfra ikke komme i skole så længe det varede! Hvor var vi andre elever misundelige på hende. En gang havde de mistet en hest oppe ved Jens Dollerup Nielsen; så fik vi fri til at gå op for at se den døde hest.

Stig Nielsen sluttede i 1953, hvor jeg husker fra hans afskedsreception at jeg græd helt vildt fordi vi ikke skulle have ham som lærer mere. I stedet startede Hans Tromborg, som var en ung og meget striks person, og så var det slut med alle de små goder. Tromborg havde meget temperament, så han kunne godt give én på kassen eller rykke i ørerne. Tromborg var lærer i Guldbæk indtil 1959, hvor skolen blev nedlagt som kommuneskole og oprettet som friskole af en forældrekræds, som mente det var alt for langt at sende børnene til Godthåb skole.

Jeg blev konfirmeret i 1959 og sluttede i 7. klasse da friskolen startede. Tromborg blev lærer i Godthåb. På friskolen blev ansat en lærer Andersen, som ikke var der så mange år, indtil Gindeberg blev ansat og var der fra 1962 til 1981.

Alt i alt har jeg haft det dejligt med Guldbæk skole, både mens jeg selv gik der og ellers siden, hvor vi stadig bor nabo til legepladsen og skolen. Vores to børn gik også i Guldbæk friskole i de små klasser. Min nu afdøde far gik i Guldbæk gamle skole på Klingerhøjvej fra 1910 til 1917.

Guldbæk skole var også hjem for lærer Stig Nielsen og hans familie – her billeder fra familiens fotoalbum

